

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра педагогіки, дошкільної та початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із навчально-педагогічної роботи

М.Б. Боднар М.Б. Боднар
«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 014.02 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література),

014.02 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)

освітньо-професійна програма «Середня освіта (Англійська, німецька/польська

мови та зарубіжна література)»,

«Середня освіта (Німецька, англійська/польська

мови та зарубіжна література)»

Кременець – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія науково-педагогічних досліджень» : [з галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) та 014.02 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література) за освітньо-професійною програмою магістра]. Кременець, 2023 р. 27 с.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Безносюк Олександр Олександрович, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти.

Протокол №1 від «30» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Т. С. Фасолько

Вступ

Анотація. Вивчення дисципліни «Методологія науково-педагогічних досліджень» передбачає формування у студентів системно-теоретичного уявлення про основні методологічні технології принципи, категорії, функції, форми та методи конкретно-педагогічних досліджень та їх практичні можливості у пізнанні і прогнозуванні педагогічних процесів, застосовувати набуті знання у практичній педагогічній діяльності.

Ключові слова: методологія науково-педагогічних досліджень, гуманітаризація освіти, студент, навчання, розвиток, виховання, академічна доброчесність.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 014.02 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), 014.02 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – науковий реферат	Освітньо-професійна програма: «Середня освіта (Англійська, німецька/польська мови та зарубіжна література)», «Середня освіта (Німецька, англійська/польська мови та зарубіжна література)»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2, самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Семестр	
		Лекції	
		10 год.	4
		Практичні, семінарські	
		12 год.	8
		Лабораторні	
	-	-	
	Самостійна робота		
	68 год.	78 год.	
	Вид контролю: екзамен		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 24% / 76%,
для заочної форми навчання – 13% / 87%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у студентів системно-теоретичного уявлення про основні методологічні технології принципи, категорії, функції, форми та методи конкретно-педагогічних досліджень та їх практичні можливості у пізнанні і прогнозуванні педагогічних процесів, застосовувати набуті знання у практичній педагогічній діяльності

Завдання:

- озброїти студентів знаннями про головні категорії та поняття науки;
- дати знання про методи, методики та закономірності перебігу експериментальних досліджень;
- сформувати у студентів системно-теоретичне уявлення про основні методологічні принципи, категорії, функції, форми та методи соціально-педагогічних досліджень та їх практичні можливості у пізнанні і прогнозуванні соціально-педагогічних процесів;
- збагатити студентів педагогічними знаннями, використати досвід сучасного викладання педагогіки як навчального предмета;
- шляхом особистісно орієнтованого навчання і виховання студентів підвести їх до усвідомлення, осмислення цілей навчання і виховання, переведення їх на діагностичний рівень;
- визначити коло;
- дати знання з організації та проведення емпіричних конкретно-соціально-педагогічних досліджень у школі, їх аналізу та використання отриманих результатів;
- формувати здібності особи до компетентної професійної діяльності, яка є динамічним поєднанням знань, розуміння, навичок, умінь, досвіду та здібностей (прогнозувати результати досліджень, нести відповідальність за їх достовірність тощо), які лежать в основі кваліфікації випускника.

Вивчення курсу «Методологія науково-педагогічних досліджень» спрямоване на формування у студентів наступних професійних компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність особи розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у галузі загальної середньої освіти та спеціалізованої освіти, фахової передвищої освіти, вищої освіти, під час здійснення освітнього процесу, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, виявляти педагогічні проблеми і виробляти рішення щодо їх усунення. Набуття гнучкого способу мислення, який надає можливість розуміти проблеми й задачі та використовувати потрібну інформацію й методологію для їх обґрунтованого вирішення.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до самостійного вивчення нових методів і форм роботи та використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності, підвищення професійної майстерності.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій у педагогічній діяльності.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Включає комунікаційні навички, включно із здатністю спілкуватися у сфері професійної діяльності.

ЗК9. Здатність до прокладання й реалізації власної траєкторії навчання протягом життя, самостійного оволодіння новими знаннями.

ЗК10. Здатність планувати та управляти часом. Здатність до моделювання змісту навчання, форм і методів навчання, взаємозв'язку з іншими дисциплінами і майбутньою професійною діяльністю фахівців.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, формування сучасного педагогічного мислення.

СК5. Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене суттєвій проблемі сучасної науки в галузі педагогіки, узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми державною та іноземною мовою.

СК13. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, обмін досвідом професійної діяльності, вміння діагностувати й коригувати власну професійну діяльність, оцінювати педагогічний досвід у галузі викладання іноземної мови та зарубіжної літератури (вітчизняний, закордонний) з метою професійної саморегуляції та свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.

СК16. Володіння навичками публічного мовлення, аргументації, ведення дискусії і наукової полеміки; здатність творчо й критично осмислювати філологічну інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності, вміння здійснювати науковий пошук (зокрема з допомогою цифрових технологій).

Після завершення курсу «Методологія науково-педагогічних досліджень» студент повинен:

ПРН1. Демонструвати знання, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, в обсязі, необхідному для розуміння причинно-наслідкових зв'язків у розвитку особистості, суспільства й уміння їх використовувати у професійній діяльності.

ПРН4. Демонструвати розуміння ролі наукових досліджень у житті суспільства, усвідомлення значення науково-дослідницької складової в педагогічній професії в обсязі, необхідному для організації та проведення власних досліджень і впровадження їхніх результатів у практику.

ПРН7. Розробляти, планувати, організовувати власне теоретичне та експериментальне дослідження в професійній діяльності з метою вирішення актуальних проблем системи освіти за спеціальністю та спеціалізаціями.

ПРН12. Володіти методами науково-педагогічних досліджень, навичками проведення діагностичних вимірів з метою їх ефективного використання у вивченні особистостей учасників освітнього процесу з метою створення позитивного психологічного клімату.

ПРН15. Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їхні обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами професійно-орієнтованих дисциплін з обраної спеціальності та спеціалізації.

ПРН22. Здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Тема 1. Поняття технології педагогічних дослідження та його розвиток у сучасній педагогічній науці.

Загальні відомості про суть та методи наукового пізнання. Об'єкт та предмет наукового пізнання. Основні методи емпіричного та теоретичного наукового дослідження.

Системний підхід у науковому дослідженні. Технологія підготовки та проведення педагогічного дослідження. Технології у роботі педагога.

Тема 2. Теоретичні засади організації та проведення педагогічних досліджень.

Поняття «педагогічне дослідження». Структура процесу педагогічного дослідження та загальна характеристика його основних етапів. Вибіркова сукупність об'єктів педагогічного дослідження.

Тема 3. Експеримент як складова частина наукового дослідження - педагогічної дійсності.

Поняття експериментального методу в педагогічних дослідженнях, його види. Особливості педагогічного експерименту та його структура. Етапи педагогічного експерименту та їх планування.

Тема 4. Метод спостереження у педагогічних дослідженнях.

Значення та особливості наукового спостереження; його переваги та недоліки. Класифікація спостережень. Методика та етапи організації спостереження у педагогічних дослідженнях.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Тема 5. Методи опитування у педагогічних дослідженнях.

Інтерв'ю як різновид опитувальних методів. Загальна характеристика методу анкетування. Вимоги об'єктивності, надійності та валідності до опитувальних методів.

Тема 6. Рейтингові методи у педагогічних дослідженнях

Поняття рейтингового методу, його переваги та недоліки. Види методів рейтингу та методики їх застосування в педагогічному дослідженні. Метод самооцінки як окремий вид рейтингу.

Тема 7. Методи аналізу документів. Продуктів діяльності та літературних джерел у педагогічних дослідженнях.

Особливості роботи над архівними документами. Методи аналізу змісту педагогічних документів. Проективні методи вивчення продуктів діяльності людини.

Тема 8. Методи соціометрії, тестові методики педагогічних досліджень.

Загальна характеристика соціометричного методу. Методика застосування соціометричних методів. Тестові методики педагогічного дослідження: поняття, види, етапи проведення та вимоги.

Тема 9. Обробка та оформлення результатів педагогічного дослідження.

Методи зведення та обробки результатів педагогічних досліджень. Табличні та графічні методи зведення результатів педагогічного дослідження. Статистичні методи обробки результатів педагогічного дослідження. Форми узагальнення результатів педагогічних досліджень. Правила оформлення списку літературних джерел.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	с.р.	інд		л	п	лаб	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади педагогічних досліджень												
Тема 1	9	1	1		7		12	1	1		10	
Тема 2	11	1	2		8		11	1	1		10	
Тема 3	9	1	1		7		12		1		10	
Тема 4	10	1	1		8		10		1		9	
Разом за змістовим модулем 1	39	4	5		30		45	2	4		39	
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика методів педагогічних досліджень												
Тема 5	10	1	1		8		10	1	1		8	
Тема 6	12	2	2		8		12	1	1		10	
Тема 7	9	1	1		7		9		1		8	
Тема 8	10	1	2		7		9		1		8	
Тема 9	10	1	1		8		5				5	
Разом за змістовим модулем 2	51	6	7		38		45	2	4		39	
Усього годин	90	10	12		68		90	4	8		78	

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття технології педагогічних дослідження та його розвиток у сучасній педагогічній науці	1	1
2	Теоретичні засади організації та проведення педагогічних досліджень	2	1
3	Експеримент як складова частина наукового дослідження-педагогічної діяльності	1	1
4	Метод спостереження у педагогічних дослідженнях	1	1
5	Методи опитування у педагогічних дослідженнях	1	1
6	Рейтингові методи у педагогічних дослідженнях	2	1
7	Методи аналізу документів. Продуктів діяльності та літературних джерел у педагогічних дослідженнях	1	1
8	Методи соціометрії, тестові методики педагогічних досліджень	2	1
9	Обробка та оформлення результатів-педагогічного дослідження	1	
Разом		12	8

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №1

ПОНЯТТЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЙОГО РОЗВИТОК У СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність, поетапність, методи інтерпретації одержаних даних, етика дослідника, системний підхід, дослідницькі вміння.

ПЛАН

- 1.1. Загальні відомості про суть та методи наукового пізнання. Об'єкт та предмет наукового пізнання.
- 1.2. Основні методи емпіричного та теоретичного наукового дослідження.
- 1.3. Системний підхід у науковому дослідженні.
- 1.4. Технологія підготовки та проведення педагогічного дослідження.
- 1.5. Технології у роботі педагога.

Запитання і завдання для самостійної роботи

1. Які Ви знаєте загальні відомості про суть та методи наукового пізнання?
2. Визначте об'єкт та предмет наукового пізнання.
3. Які Ви знаєте основні методи емпіричного та теоретичного наукового дослідження.
4. Що таке системний підхід у науковому дослідженні.
5. У чому полягає технологія підготовки та проведення педагогічного дослідження?
6. Назвіть і охарактеризуйте основні етапи технології у роботі педагога.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.
2. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. Київ: Наукова думка. 1998. 226 с.
3. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ. 2000. 259 с.
4. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів. Київ: Україна. 1998. 343 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність, педагогічне дослідження, дослідницькі вміння.

- 2.1. Поняття «педагогічне дослідження».
- 2.2. Структура процесу педагогічного дослідження та загальна характеристика його основних етапів.
- 2.3. Вибіркова сукупність об'єктів педагогічного дослідження.

Запитання і завдання для самостійної роботи

Завдання для самоперевірки

Виберіть правильну відповідь:

помилкові результати

1. «Негативні результати досліджень», помилкові результати досліджень» - це поняття:

а) тотожні;

б) різні.

2. З чого починається наукове дослідження:

а) з постановки теми або проблеми;

б) з визначення завдань дослідження;

в) з формулювання гіпотези.

3. Від чого залежить результативність дослідження:

а) від актуальності обраної теми;

б) від великого об'єму вибірки дослідження;

в) від правильно складеної програми дослідження;

г) від вдалого і обґрунтованого вибору теми.

4. Результатом вивчення стану досліджуваної проблеми може бути:

а) бібліографічний список опрацьованих літературних джерел;

б) виписки із опрацьованих матеріалів;

в) реферат чи конспект опрацьованого матеріалу.

5. Перед складанням програми дослідження необхідно:

а) уточнити проблему і тему дослідження;

б) поставити мету дослідження;

в) обґрунтувати актуальність дослідження;

г) сформулювати гіпотезу;

д) визначити завдання дослідження.

6. Чи правильне твердження: «Емпіричним дослідженням більш характерна дедуктивна форма гіпотези, а теоретичним дослідженням – індуктивна гіпотеза»?

а) правильне;

б) неправильне.

7. Теоретичному аналізу результату дослідження передують:

а) формулювання гіпотези;

б) підбір відповідних методів дослідження;

в) систематизація і впорядкування зібраних матеріалів,

г) перевірка їх достовірності.

8. Рекомендована кількість висновків у соціально-педагогічних дослідженнях:

а) до 3-х;

б) більше 10-ти;

в) 5-10.

9. Репрезентативність вибірки - це:

а) властивість бути моделлю основної популяції за визначеними ознаками;

б) властивість змінюватися;

в) це стратифікована вибірка,

10. Назвіть основні види вибіркової сукупності досліджуваних об'єктів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

5. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.
6. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. Київ: Наукова думка. 1998. 226 с.
7. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ. 2000. 259 с.
8. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проєктів. Київ: Україна. 1998. 343 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3 ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯНОСТІ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність, експериментальний метод, дослідницькі вміння.

- 3.1. Поняття експериментального методу в педагогічних дослідженнях, його види.
- 3.2. Особливості педагогічного експерименту та його структура.
- 3.3. Етапи педагогічного експерименту та їх планування.

Запитання і завдання для самостійної роботи

Тест для самоперевірки

Вибрати правильну відповідь:

1. Основними ознаками експерименту є:
  - а) втручання експериментатора в систему об'єктивної реальності;
  - б) планове введення відносно ізольованого експериментального фактору;
  - в) планомірний контроль за всіма існуючими факторами;
  - г) ефект зміни залежних змінних.
2. Чи правильне визначення: Незалежна експериментальна змінна (експериментальний фактор) – це та, яку змінює експериментатор?
  - а) правильне;
  - б) хибне.
3. Виберіть ті поняття, що характеризують структуру експерименту:
  - а) експериментатор;
  - б) популяція (репрезентативна вибірка);
  - в) програма експерименту;
  - г) експериментальний фактор;
  - д) експериментальна ситуація;
  - ж) експериментальний об'єкт.
4. Чи правильне визначення: Залежна експериментальна змінна – це фактор, що залишається незмінним в результаті введення незалежної змінної?
  - а) правильне;
  - б) хибне.
5. Чи вірно, що при традиційному експерименті змінюється одна незалежна змінна, а при факторному експерименті змінюється одночасно декілька незалежних змінних:

а) так;

б) ні.

6. Чи правильно, що констатуючий експеримент передбачає активний, цілеспрямований вплив на досліджуваних для того, щоб розвинути у них певні якості, властивості і т.п.

а) так;

б) ні.

7. Чи правильно, що формуючий експеримент передбачає виявлення основних особливостей чи рівнів розвитку якостей особистості, констатує зв'язок причин і наслідків її поведінки:

а) так;

б) ні.

8. Процес експериментального дослідження починається з:

а) постановки проблеми і утворення наукової гіпотези:

б) формування вибірки;

в) визначення системи методів збору емпіричного матеріалу;

г) визначення проблеми та основних завдань.

9. Для педагогічного експерименту рекомендується формувати мінімальну вибірку:

а) менше 30 осіб;

б) 25-30 осіб;

в) 100 осіб і більше.

10. В соц.-пед. дослідженнях експеримент виступає:

а) як самостійний метод;

б) поєднується з іншими методами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

9. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.

10. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. Київ: Наукова думка. 1998. 226 с.

11. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ. 2000. 259 с.

12. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів. Київ: Україна. 1998. 343 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4

МЕТОД СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність наукове спостереження, дослідницькі вміння.

4.1. Значення та особливості наукового спостереження; його переваги та недоліки.

4.2. Класифікація спостережень.

4.3. Методика та етапи організації спостереження у педагогічних дослідженнях.

Запитання і завдання для самостійної роботи

Тест для самоперевірки

1. Коефіцієнт збігу $C = H/O$ показує наскільки збігаються:
  - а) результати спостережень кількох дослідників;
  - б) результати спостережень в різний час з однаковою програмою.
2. Чи правильно сказати, що C , як метод соц.-пед. досліджень не розкриває внутрішніх сторін пед. явищ та об'єктів, не забезпечує повної об'єктивності інформації:
  - а) правильно;
  - б) неправильно.
3. Визначте основні ознаки наукового спостереження:
  - а) C повинно бути спрямоване на соціально-значущі моменти;
  - б) C повинно проводитись організовано і систематизовано;
  - в) C завжди вимагає максимального збору інформації (фото, кіно, магнітофон та ін.);
  - г) результати C повинні чітко фіксуватись і без затрати праці піддаватись відтворенню.
- 4-5. Сформууйте правильну послідовність етапів наукового спостереження (записати послідовність буквами):
  - а) обробка та інтерпретація одержаної інформації;
  - б) визначення мети спостереження;
  - в) проведення спостереження;
  - г) вибір об'єкта спостереження;
  - д) корекція програми спостереження;
  - є) уточнення предмета спостереження;
  - ж) здійснення пілотажного, пробного спостереження;
  - з) планування ситуацій спостереження;
  - і) прогнозування можливих помилок C ;
  - к) підбір способів спостереження;
  - л) вибір способів реєстрації досліджуваного матеріалу;
  - м) визначення тривалості і кількості спостережень.
6. Виберіть з переліку ті твердження, що описують недоліки C :
  - а) суб'єктивність;
  - б) збереження природних умов діяльності;
  - в) неможливість контролювати і впливати на спостережувану ситуацію;
  - г) можливе використання різноманітних технічних засобів;
  - д) не потребує попередньої згоди досліджуваних.
7. Перед початком C дослідник має найперше з'ясувати:
  - а) на яке питання повинно дати відповідь C ;
  - б) в яких умовах має здійснюватись C ;
  - в) яка кількість C потребується для формулювання висновків;
  - г) вибрати об'єкт C .
8. Визначте основні відмінності наукового спостереження від житейського:
  - а) цілеспрямованість;
  - б) планомірність;

в) вербальної діяльності людей, експресивних реакцій та переміщення тіла в просторі:

- г) реєстрація результатів;
- д) оперування системою понять.

9. Назвіть не менше п'яти видів спостереження (за різними основами класифікацій).

10. Які з перелічених операцій можуть застосовуватись для реєстрації результатів С:

- а) система категорій;
- б) побудова графіків;
- в) складання таблиць;
- г) шкала оцінювання (шкала рейтинга).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.

2. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. Київ: Наукова думка. 1998. 226 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 5 МЕТОДИ ОПИТУВАННЯ У СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Ключові поняття теми: *інтерв'ю, анкетування, об'єктивність, надійність, валідність.*

- 5.1. Інтерв'ю як різновид опитувальних методів:
- 5.2. Загальна характеристика методу анкетування:
- 5.3. Вимоги об'єктивності, надійності та валідності до опитувальних методів.

Запитання і завдання для самостійної роботи.

- 1. Дайте визначення поняття інтерв'ю .
- 2. Які Ви знаєте етапи організації опитування?
- 3. Які особливості організації бесіди в соціально-педагогічних дослідженнях?
- 4. Дайте загальну характеристику методу анкетування:
- 5. Які Ви знаєте види запитань в анкеті;
- 6. Які основні правила укладання анкет.
- 7. Охарактеризуйте вимоги об'єктивності, надійності та валідності до опитувальних методів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.

2. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. Київ: Наукова думка. 1998. 226 с.

3. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ. 2000. 259 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 6

РЕЙТИНГОВІ МЕТОДИ У ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність, рейтинговий метод, метод самооцінки, дослідницькі вміння.

- 6.1. Поняття рейтингового методу, його переваги та недоліки.
- 6.2. Види методів рейтингу та методики їх застосування в педагогічному дослідженні.
- 6.3. Метод самооцінки як окремий вид рейтингу.

Запитання і завдання для самостійної роботи

1. Що таке рейтинг?
2. Які на Вашу думку переваги та недоліки рейтингового методу.
3. Назвіть види методів рейтингу.
4. Які методики застосовуються в педагогічному дослідженні.
5. Що таке метод самооцінки?
6. Охарактеризуйте метод незалежних характеристик.
7. Охарактеризуйте метод полярних профілів.
8. Охарактеризуйте методику парного порівняння.
9. Охарактеризуйте метод експертних оцінок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.
2. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ. 2000. 259 с.
3. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проєктів. Київ: Україна. 1998. 343 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ДОКУМЕНТІВ. ПРОДУКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ У ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність, архівні документи, педагогічні документи, дослідницькі вміння.

- 7.1. Особливості роботи над архівними документами.
- 7.2. Методи аналізу змісту педагогічних документів
- 7.3. Проективні методи вивчення продуктів діяльності людини.

Запитання і завдання для самостійної роботи

1. У чому полягає особливості роботи над архівними документами?
2. Приведіть класифікацію архівних історико-педагогічних джерел
3. Які особливості методів аналізу змісту педагогічних документів?
4. З якою метою використовується у педагогіці проективні методи вивчення продуктів діяльності людини?
5. Які два основні завдання потрібно вирішити у роботі над архівними документами?
6. Що таке якісно-кількісний аналіз документів?
7. У чому суть методики кінетичного малюнку сім'ї.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 8 МЕТОДИ СОЦІОМЕТРІЇ, ТЕСТОВІ МЕТОДИКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність, соціометричний метод, тестові методики, дослідницькі вміння.

8.1 Загальна характеристика соціометричного методу.

8.2 Методика застосування соціометричних методів.

8.3 Тестові методики педагогічного дослідження: поняття, види, етапи проведення та вимоги.

Запитання і завдання для самостійної роботи

1. Дайте загальну характеристику соціометричного методу

2. Дайте визначення та охарактеризуйте :

- Тести досягнень.
- Тести розвитку.
- Тести інтелекту.
- Тести загальної результативності.
- Тести шкільної успішності.
- Спеціальні тести, які визначають професійну придатність та функціональні можливості.
- Психометричні особистісні тести.
- Особистісні структурні тести.
- Тести на інтереси та установки.
- Клінічні тести.
- Тести шкільної успішності.
- Шкільні тести, що виходять за межі окремого предмета.
- Загальні тести з рідної мови.
- Тести на правопис.
- Тести на читання.
- Тести на словниковий запас.
- Спеціальні тести з рідної мови.
- Тести з арифметики та математики.
- Тести з іноземної мови.
- Тести з природознавчих дисциплін.
- Тести з соціальних дисциплін.
- Комбіновані тести шкільної успішності та професійної придатності.
- Тести, що визначають рівень розвитку дитини та її готовність до школи.
- Тести, що визначають дошкільний розвиток дитини.
- Тести, що визначають готовність дитини до школи.
- Тести інтелекту та професійної придатності.
- Тести інтелекту, індивідуальні тести.
- Тести інтелекту, групові тести.

- Спеціальні тести, що перевіряють професійну придатність та здібності учня.
- Тести на увагу та вміння концентруватися.
- Спеціальні тести.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.
2. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ. 2000. 259 с.
3. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проєктів. Київ: Україна. 1998. 343 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 9 ОБРОБКА ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Ключові поняття теми: науковість, об'єктивність, поетапність, методи інтерпретації одержаних даних, табличні та графічні методи, методика дослідження, дослідницькі вміння.

9.1. Методи зведення та обробки результатів педагогічних досліджень.

9.1.1. Табличні та графічні методи зведення результатів педагогічного дослідження.

9.1.2. Статистичні методи обробки результатів педагогічного дослідження.

9.2. Форми узагальнення результатів педагогічних досліджень.

9.3. Правила оформлення списку літературних джерел.

Запитання і завдання для самостійної роботи

1. Дайте загальну характеристику методам зведення та обробки результатів педагогічних досліджень.

2. Наведіть приклад табличних та графічних методів зведення результатів педагогічного дослідження.

3. Які статистичні методи обробки результатів педагогічного дослідження Ви знаєте?

4. Дайте загальну характеристику формам узагальнення результатів педагогічних досліджень.

5. Наведіть приклад оформлення списку літературних джерел.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Безносюк О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. *Навчально-методичний посібник* Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.
2. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ. 2000. 259 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття технології педагогічних дослідження та його розвиток у сучасній педагогічній науці	7	10
2	Теоретичні засади організації та проведення педагогічних досліджень	8	10
3	Експеримент як складова частина наукового дослідження-педагогічної дійсності	7	10
4	Метод спостереження у педагогічних дослідженнях	8	9
5	Методи опитування у педагогічних дослідженнях	8	8
6	Рейтингові методи у педагогічних дослідженнях	8	10
7	Методи аналізу документів. Продуктів діяльності та літературних джерел у педагогічних дослідженнях	7	8
8	Методи соціометрії, тестові методики педагогічних досліджень	7	8
9.	Обробка та оформлення результатів педагогічного дослідження	8	5
Разом		68	78

8. Індивідуальні завдання

(наукові реферати)

1. Поняття про педагогіку як науку та її основні категорії.
2. Різноманітність течій зарубіжної педагогіки.
3. Методи та методика науково-педагогічних досліджень.
4. Розвиток і формування особистості.
5. Виховання як провідний фактор розвитку та формування особистості.
6. Українська народна педагогіка – джерело наукової педагогіки.
7. Виховання, писемність, педагогічні ідеї праукраїнців.
8. Школа та педагогічна думка періоду Київської Русі (IX-перша пол. XIII ст.).
9. Розвиток навчання й виховання в Україні (друга пол. XIII-XV ст.).
10. Розвиток національної системи виховання в епоху українського Відродження (XVI - перша пол. XVIII ст.).
11. Головні тенденції розвитку освіти та педагогічної думки України в XIX- на початку XX ст.
12. Розвиток національного шкільництва і педагогіки в 1917-1919 р.р.
13. Стан розвитку освіти та педагогіки України в 20-80-і роки.
14. Відродження національної системи виховання в період становлення незалежності України.
15. Педагогічні пам'ятки Київської Русі.
16. Педагогічна думка педагогів-просвітителів та педагогічна література XVI-XVII ст.
17. Розвиток педагогічної думки в XIX- на початку XX ст.
18. Провідні педагоги й вчені XX - початку XXI ст. про розвиток освіти і виховання.
19. Школа, виховання та педагогічна думка в країнах Стародавнього Сходу, Греції та Риму.
20. Розвиток школи у середньовічній Європі.
21. Розвиток школи в епоху Відродження й Реформації.
22. Я.А.Коменський – засновник педагогіки нової доби.
23. Педагогічна думка країн Європи в XVII – XVIII ст.
24. Розвиток школи та педагогіки в країнах Європи у XIX ст.
25. Стан розвитку шкільництва та педагогічної думки Росії у XVIII - на початку XX ст.
26. Головні тенденції розвитку школи та педагогічної думки зарубіжних країн у першій половині XX ст.
27. Педагогічні погляди Ж.-Ж.Руссо.
28. Педагогічні погляди Й.-Г. Песталоцці.
29. Педагогічні погляди Дістервега.
30. Педагогічні погляди Й.-Ф. Гербарта.
31. Педагогічні погляди М. Монтесорі.
32. Педагогічні погляди Р. Штайнера.
33. Поняття дидактики. Основні категорії дидактики.
34. Дидактика та методика викладання окремих дисциплін.

35. Методологія процесу навчання.
36. Психолого-педагогічні засади навчально-пізнавальної діяльності учнів.
37. Зміст освіти, тенденції його розвитку.
38. Закономірності та принципи навчання.
39. Методи та засоби навчання.
40. Особливості використання комп'ютерної техніки, мультимедійних систем у навчанні.
41. Контроль та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.
42. Поняття форми організації навчання.
43. Основні положення та сутність процесу виховання.
44. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості.
45. Завдання та функції класного керівника.
46. Концепція національного виховання.
47. Концепція громадянського виховання.
48. Сімейне виховання як перший етап формування особистості.
49. Поняття "технологія" "технологія виховання" "інноваційні технології виховання".
50. Професіограма вчителя.
51. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення управління освітніми системами.
52. Загальна характеристика основних типів навчальних закладів.
53. Сутність понять "управління", "керівництво", "менеджмент" в освіті.
54. Структура управління школою та функціональні обов'язки керівників загальноосвітніх навчальних закладів.
55. Поняття про метод і методику педагогічного дослідження.
56. Педагогічне спостереження.
57. Соціологічні методи дослідження.
58. Педагогічний експеримент.
59. Теоретичні методи дослідження.
60. Індивідуалізація процесу навчання з позиції гуманістичної парадигми освіти

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді наукового реферату обсягом не менше 20 арк.
2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.
3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному) на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 10-ти хв.).
4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Максимальна кількість балів – 50.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

10 балів – студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується у хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

20 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

30 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії та факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

40 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

50 балів – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

60 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-

наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

9. Методи навчання

Мультимедійні та інтерактивні технології, пояснювально-ілюстративний метод, виконання індивідуальних науково-педагогічних досліджень, робота з науковою літературою.

10. Форми контролю

Усне опитування, оцінювання індивідуальних науково-педагогічних досліджень та презентацій. Підсумковий контроль – екзамен.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2					ІНДЗ	Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90-100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82-100): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75-81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67-74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60-66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання ув практичних ситуаціях.

Оцінка Ф «2» (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі

уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка FX «2» («незадовільно») (0-34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

12. Методичне забезпечення

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення викладання дисципліни (тексти лекцій, завдання для індивідуальної роботи).
2. Підручники та посібники з педагогіки вищої школи.
3. Періодичні фахові видання.
4. Автореферати захищених в Україні дисертацій із проблем педагогіки вищої школи.
5. Тематичні Інтернет ресурси.

13. Рекомендована література

Базова:

1. Безносок О. О., Плахотнік О. В. Технології соціально-педагогічних досліджень. Навчально-методичний посібник. Київ: Інфодрук, 2014. 267 с.

Допоміжна:

2. Максименко С. Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. Київ: Наукова думка. 1998. 226 с.
3. Сидоренко В. К. Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник для вищих навчальних закладів освіти. Київ, 2000. 259 с.
4. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів. Київ: Україна. 1998. 343 с.
8. Рудницька О. П., Болгарська А. Г., Світельникова Т. Ю. Основи педагогічних досліджень. Київ, 1998.
9. Скринінг шильного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. Тернопіль: підручники і посібники, 2001. 72 с.
10. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання: метод. посіб. (за ред. Н. В. Стукало). Дніпропетровськ: ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. 44 с.
11. Авторське право для бібліотекарів: підручник [Пер. з англ. О. Васильєва]. Київ: ТОВ ІММ «ФРАКСІМ», 2015. 196 с.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/>
(Сайт національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського, автореферати дисертацій та електронній варіанти наукової періодики)